

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt' roka --- 1 " --- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Jednota Katolíckeho Ludu u pápeža.

Rím, 11. apríla.

Spravujúca rada Jednoty Katolíckeho Ludu, ako sme to v predošlých číslach oznámili, uzrela že cez veľkonočné sviatky deputáciu vyšle ku svätému Otcovi, aby holdovanie vyslovila jeho Svätosti a podala zprávu o účinkovaní, zmáhaní sa a dosiahlych úspechov Katolíckej Jednoty od toho dňa, v ktorý svätý Otec po prvé upravil povzbudzujúce slová ku Jednote, od 26. januára 1908. totiž až po terajší deň. Je to rozumie sa len prirodzený výsledok skutočných udalostí, že táto ustanovizeň, keď za katolícke zásady bojuje, povinnosť svoju plní v celom obore verejného života a keď počet zkladá zo svojho účinkovania robí to musí v prvom rade pred popredným bojovníkom za tieto zásady: pred viditeľnou hlavou cirkvi, akožto námestníkom Krista Pána na zemi.

Z poverenia spravujúcej rady pod vodcovstvom predsedu Štefana *Rakovszkyho*, dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca, Béla *Landauer*, člen spravujúcej rady, Franc *Buzáth*, praelát Ján *Kiss*, členovia správy, ku ktorým pripojili sa členovia Jednoty gróf Béla *Pálffy* a Zoltán *Vermes* v nedeľu veľkonočnú pred poludním, dostavili sa ku svätému Otcovi. Deputáciu prijal hlavný dvormajster Monsignore *Bisleti* a presne o 11. hodine vnútornými miestnosťami doviedol do pracovnej izby svätého Otca, ktorý pri písacom stolíku stojac prijal poklonu členov deputácie. Po predstavení, pri ktorom ku každému premlúvil niekoľko láskavých slov, členovia deputá-

cie zaujali miesta vo foteloch v polkruhu postavených, svätý Otec ale sadol ku písacemu stolíku a tak počúval Štefana *Rakovszkyho* nasledujúcu reč:

Svätý Otče!

V mene všetkých členov Jednoty Katolíckeho Ludu prišli sme ku Tebe, aby sme Ti vyslovili povďačnosť nášeho srdca a vydali svedetvo o nezkatanej vernosti, akou chováme sa ku nástupcovi svätého Petra. Keď si Ty, svätý Otec náš, v encyklike počínajúcej sa slovami *Pascendi gregis*, zatracoval zkazonosné bludy našej doby, tej žiadosti dal si výrazu, aby na písané slová odpovedali sme písmom a aby proti zlostným zámerom našich nepriateľov vystúpili sme na dejište účinkovaním a skutkami, Akonáhle sme sa dozvedeli o tom, hneď sme uzavreli, že utvoríme Jednotu Katolíckeho Ludu, aby sme týmto podporovali dušné spasenie katolíckeho ludu Uhorska. Preto aj sotva že sme v januári minulého roku na našu prácu obsiahli apoštolské požehnanie svätého Otca nášeho už 26. tohože mesiaca začali sme obtížne účinkovanie naše a nezanedbali sme ničoho, čo prispieť mohlo k posilneniu záležitostí katolíckych. Chvála buď Pánu Bohu, snahy naše korunované sú hojnými úspechami, nakoľko po dnešný deň pod našou zástavou stojí 182 tisíc ľudí, ktorí všetci ten sľub zložili, že bojovať chcjú pod vodcovstvom Krista; ku upevneniu Jednoty vydržovali sme 3500 shromaždení a rozdelili sme ludu stíri million 300 tisíc tlačiva; ku hmotnej podpore nášeho ludu postavili sme právobrannú kanceláriu, ktorá členom našim zdarma udeľuje rady v záležitostiach právnych. Nádejame sa, že

toto horlenie naše v záujme záležitostí katolíckych obsiahne uspokojenie svätého Otca nášeho a nepochybujeme o tom, že za dobré uznávajúc tieto snahy naše, prácam našim udelíš apoštolské požehnanie, aby sme tým spasonosnejšie účinkovať mohli v budúcnosti.

Po odznení tejto reči, ktorá očividne hlboký dôjem učinila, jeho Svätosť výrazu dal v prvom rade jeho potešeniu nad dostavením sa deputácie a vyslovil vďaka za holdovanie. S radosťou vzal v známosť zprávu o veľkej horlivosti katolíkov Uhorska a keď úprimne uznával dosiahle posiaľ veľkolepé úspechy povzbudzoval k ďalšiemu neunavenému účinkovaniu, Katolícke náhľady sveta potrebujú horlivých a odhodlaných bojovníkov, ktorí nieľahko ustanú a v záujme vytýčeného svätého cieľa nezanedbajú ničoho, čo by sa akolvek nepatrným byť zdalo, *lebo veď často udalosti, ktoré zdajú sa byť nájnepatrnejšími, mávajú najhroznejšie následky.* O účinkovaní a prospievaní Jednoty Katolíckeho Ludu Uhorska dozvedá sa z času na čas a nepochybuje o tom, že *obrana katolíckych záujmov v jednom tábore najde celé spoločenstvo katolícke, veľmožov, pospolitých občanov, bohatierov zarovnak ako chudobných, lebo v pevnom spoludržaní a v sjednotenom účinkovaní vází najväčšia sila.* Želá konečne pevnosť, vytrvalosť, nezklatnú horlivosť a nádejá sa, že prajné úspechy v budúcnosti na žiadon pád nevystanú.

Po týchto slovach nastalo na okamženie hlboké ticho, obličajú prítomných zmohla sa opravdová dojatosť. Z prítomných ani jeden nikdy nezabudne, ako účinkovali naň zreteľné, lež odhodlané, pevnými posunkami sprevádzané slová a láskavé oči svätého Otca. — Prvú časť reči povedal svätý Otec v reči francúzskej, druhú časť ale v reči talianskej.

Štefan Rakovszky zrejme dojatý podakoval sa za láskavé slová a prosil svätého Otca o požehnanie pre Katolícku Jednotu a jej členov. Jeho svätosť udelil na to apoštolské požehnanie deputácii, Jednote Katolíckeho Ludu a všetkým jej členom.

Obraz úžasnutých členov deputácie a pred nimi stojaceho sv. Otca nedá sa opísať. Preniknutí citami úprimného holdu odobrali sa od náčestníka Krista, od viditeľnej hlavy cirkvi, od najvyššieho pastiera duší poníženým boskom posvätnej

pravice jeho. Tento bosk bol spolu znakom a sľubom nezklatnej vernosti a úplnej oddanosti ku svätej stolici.

Svätý Otec po tomto, sprevádzaný deputáciou, prešiel do prijímajúcej dvorany, kde sklopajúcim srdcom túžebne očakával ho zástup pútnikov Uhorska.

Gšeft a politika.

«Národnostná otázka v Uhorsku jako gšeft». Pod týmto názvom vyšiel nedávno v Londýne jeden anglický leták a preložený je aj do slovenčiny. Tento leták je odpoveďou na známe spisy Scotus Viatora, v ktorých nepriateľský vystúpil proti Uhorsku. Pôvodca letáka skrýva sa pod pseudonym «Veridicus» (Pravdomlúv) a národnostnú otázku v Uhorsku pojednáva z ohľadu, ktorý sa od dosavadných celkom rôzni. Dokazuje, že prameňom národnostných pohybov, ktoré v cudzozemsku toľký ruch vzbudily, sú vlastne hmotné záujmy národnostných agitátorov. Štatistickými dátami a inými nepodvrátiteľnými dôkazmi potvrdzuje, že národnostní agitátori neostýchajú sa využiť aj svojich rodákov, aby len mohli zbohatnúť. Využitkovanie národnostného pohybu na tento cieľ začal sa u Rumunoch. Slovenskí agitátori len vtedy začali používať zakladanie bánk, čo politický prostriedok v takej veľkej miere, keď sa v parlamente sišli s rumunskými vyslancami, ktorí ich poučili, jaký výtečný gšeft sú národnostné banky.

«Slovenský Týždenník» miesto toho, čo by sa bol snažil dôkazy spomenutého letáka podvrátiť, napadol v poslednom čísle kresťanskú ľudovú stranu a chcel by ju slovenskému ludu ako takú predstaviť, ktorá ako píše, «gšeftári s politikou».

Že kresťanská ľudová strana s politikou gšeftári, na to nemá «Slovenský Týždenník» žiadnych dôkazov. Bo čo on v jeho článku o strane «klerikálnych grófov» dve na tri pobúcha, to môžeme prijať ako plod pomútených mozgov, nie ale ako dôkazy.

Článok «Slov. Týždenníka» písaný je z príležitosti víťazstva kresťanskej ľudovej strany pri poslednej voľbe v Pezinku. Nad hroznou porážkou, akú pri tejto voľbe utrpeli národnári vodcovia, zdá sa všetci potratili rozumy.

Veď ozaj len človek bez rozumu môže písať, že Franc Kossúth, Gábor Ugron a Koloman Széll sú ľudáci. Týchto pánov zná zaiste celá Európa, to ale nikto na svete zdravým rozumom nemôže tvrdiť, že Franc Kossúth, Gábor Ugron a Koloman Széll boli kedy členovia kresťanskej ľudovej strany. Jestli títo páni ozaj gšeftári s politikou, ako to «Slov. Týždenník» tvrdí, lež dokázať nevie, čo má do toho kresťanska ľudová strana?

Spomína ale «Slov. Týždenník» aj «kresťanských ľudových» a píše doslovne: «No, tam sa len našly opravdové talenty. Ablegát néppartista Franc Udvary. Druhý stĺp strany ľudovej Gyürky Ödön.» Že dejstvom týchto ľudí s kresťanskou ľudovou stranou nikdy a v žiadnej súvislosti nestálo, to sme už aspoň stokrát verejne a nepodvratne dokázali. Znovu uvádzanie tohoto podvráteného návalu je zas len hnusná pomluva a na cti utrhanie, akých sa «Slov. Týždenník» s týmto proti kresťanskej ľudovej strane a jej členom dopúšťa.

Ako ostatne, «Slov. Týždenník» vie, že ako on píše, pán Udvary šťastlivo a pri dobrom zdraví uzrel brdhy Ameriky, nemal by tiež ani na to zabudnúť, že tie isté brehy Ameriky šťastlivo a pri dobrom zdraví uzreli aj redaktori «Ľudových Novín». Prečo? To je jejich vec.

Cigáňstvo je ale, že kresťanská ľudová strana hovorí o gšeftárení Slovákov. Nie kresťanská ľudová strana, lež volaaký «Veridikus» (Pravdomluv) napísal anglický leták: «Národnostná otázka v Uhorsku jako gšeft». V tomto letáku keď Veridikus politické gšeftárenie národnarských vodcov číslicami dokázal, píše ku koncu nasledovne:

«Ľud nahliadne, že ho národnostní agitatori podnecujú, aby potom čím ľahšie mohli prísť ku jeho mozolne, krvopotne zarobeným grošom a keď ho celkom vykoristili, tak ho nechajú alebo mu dajú do ruky cestovný pass, ináč žobráciu palicu, čím sa môže dostať azda do nového sveta — do Ameriky.

Odhaliť treba pánov bankdirektorov-vyslancov pred ľudom. Tak ich treba predstaviť, jakí skutočne sú. Predstaviť treba ich bezdušnú hrabivosť, ktorá nepozná nič svätého.

Ani Boha, ani vlasť, ba ani tú toľko omálanú suverenitu fudu.

Nech ľud čisto vidí!»

Na toto nemá «Slov. Týždenník» žiadnej odpovede. Kto mlčí, zdá sa súhlásiť.

Červený parlament.

Cez veľkonočné sviatky vydržovali socialdemokrati jejich červený parlament. Bol to jejich XVI. kongress, ktorý len tým vynikal, že na ňom asi z 12.000 obcí Uhorska prítomných bolo len 77 splnomocnených vyslancov z vonka a 133 členov organizácií hlavného mesta Budapešte.

Na celom kongresse, ktorý ostatne pozostával len zo samých výčítok a z hlučnej zvady, odznely tohoto roku len dve povšimnutia hodnejšie heslá. — Vydané bolo, ako prvé heslo: **Von na dediny!** Ako druhé heslo zas opovedané byly: **Boj klerikalizmu a s tymto spojene šhabanie cirkevných majetkov.**

«**Von na dedinu**» posielal socialdemokratov bývalý professor temešvársky Žigmund Kúnfi (Kohn). Socialdemokrati — rečnil tento múdry professor — majú každú nedelu a sviatok chodiť po dedinách, majú búriť a podnecovať zvlášte poľnohospodárskych robotníkov, aby roku 1909. nebolo žatvy v Uhorsku. Dost bude, ako povedal, keď len niekoľko stolíc pobúria a žatvu v nich prekazia. Nie vodcovia socialdemokratov majú chodiť po dedinách, lež jednoduchí «elvtárši», ktorých ľud ešte nezná. — My sme ale tej mienky, že pospolitý ľud našich dedín bude vedieť, ako má takých socialdemokratických agitátorov privítať a prijme každého tými slovami: **«Von z dediny!»**

Ako druhé heslo červeného parlamentu opovedaný bol **boj klerikalizmu**. Známý a dobre platený vodca socialdemokratov **Bokányi** opovedal boj klerikalizmu. Klerikalizmus a cirkev treba vraj utlačiť. Toto je ale len vtedy možno, keď odoberú cirkevné majetky. Také bohaprázdné múdrosti vykladal Bokányi v prítomnosti zastupiteľa štátnej polície, ktorý proti tomuto urážaniu zákonov krajinských neurobil žiadnej poznámky a nezdvihol slova. — Nuž proti tomuto balamuteniu socialdemokratov tým odhodlanej musia pozdvihnúť slovo všetci veriaci

katolíci. Keď socialdemokrati nám opovedajú boj, opovedzme aj my boj socialdemokratom!

XVI. Kongres socialdemokratov bol asi znakom toho, že sami «elvtárši» onedlho rozprášia ten červený parlament.

Stredisko katolíckych spolkov u pápeža.

Svätý Otec, rímsky pápež *Pius X.* 12. apríla v nedeľu veľkonočnú prijal väčší zástup uhorských pútnikov na výsluchu. Púť usporiadalo Krajinské Družstvo Katolíckych Spolkov pod vedením Karola *Szentiványiho*. — Títo pútnici sa pripojili ku púti Rákócziho kollegiuma, ktorú viedol správca Robert *Bednarcz*. Vo veľkonočnú nedeľu v kaplnke baziliky svätého Petra bola osobitná svätá omša, ktorú slúžil pápežský praelát Ján *Kiss*. — Potom držal kázeň Karol *Szentiványi*. Z 300 členov pozostávajúcu púť pápež prijal v konsistoriálnej sieni, kde boli prítomní aj členovia deputácie Jednoty Katolíckeho Ľudu. Ačkoľvek pápež *Pius X.* trochu chorľavie, výsluch uhorskej púte trval $\frac{3}{4}$ hodiny. Svätého Otca pozdravil univerzitný profesor Ján *Kiss*. Pápež *Pius X.* v dlhšej reči odpovedal a s najväčšou láskou a uznalivosťou sa vyslovil o Uhorsku, ktoré mu je nie len drahé, ale ho k nemu aj pieta viaže. Horlivosť uhorských katolíkov zkusil ešte vtedy, keď bol patriarchom v Benátkach. — Pápež praje Uhorsku zdar a rozkvet a všetkým vzdialeným veriacim Uhorska posla svoje požehnanie. Tým prítomným pútnikom, ktorí latinsky nerozumeli, pápežovu reč tlumočil uhorský spovedník Gilbert *Czaich*. — Po tomto pútnici odspievali pápežskú a uhorskú hymnu.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Horliví katolíci v početných obciach použili aj veľkonočné sviatky k tomu, aby po službách Božích utvorili Jednotu Katolíckeho Ľudu, alebo vydržovali účtujúce shromaždenia.

Dla došlých zpráv podobné shromaždenia vydržované boli na nasledujúcich miestach:

Hasságy, Olasz, Ujszentiván, Monor, Birja, Párkány, Aszód, Vágújhely, Beremend (stolica Baranya), **Bánka, Martalja** (stolica Zólyom), **Kula, Kristályfalva, Sopronszentmárton, Nagymajtény** (stolica Szatmár), **Városszalónak, Ócsanád, Nyáradmagyaros, Deszk, Szklenőfürdő, Komáromtarja, Regöly, Czepléd, Jánosgyarmat.**

S radosťou vezmú v známosť nie len členovia Katolíckej Jednoty, lež i všetci katolíci krajiny, ak láskave prijal námestník Krista Pána svätý otec pápež *Pius X.* deputáciu Jednoty.

Otcovské slová svätého otca z tejto príležitosti povedané roznesú sa po celom svete. Sdruženie sa katolíkov Uhorska uznáva sám rímsky pápež za veľmi potrebné a nanajvýš užitočné. Nestojí to teda v žiadnom ohľade, čo nesvedomíť a od Boha odpadnú ľudia proti katolíckej Jednote vypisujú, alebo v shromaždeniach blúznia, aby ľud od nej odvrátili. Katolíci len viacej musia veriť námestníkovi Krista na zemi, rímskému pápežovi, ako kadeakým ľuďom bez Boha, viery a svedomia. Svätý otec ale nie len schvaluje katolícku Jednotu, lež aj povzbudzuje veriacich ku jej utvoreniu a všetkým členom jej udelil apoštolské požehnanie. Nech si preto otcovské slová rímskeho pápeža, námestníka Krista Pána na zemi povšimne každý katolík a kde ešte není utvorená katolícka Jednota, nech ju bezodkladne utvoria.

Členom katolíckej Jednoty dávame s týmto na vedomia, že aprílový sošit opustil už tlač a rozposiela sa všetkým, ktorí členovské poplatky svoje na bežiaci rok už usporiadali.

Udalosti na Balkáne.

Sotva utíchly nepokoje v Srbsku, sotva bola riešená ťažká kríza, ktorá našej monarchii krvavou vojnou hrozila, dňa 14. apríla došli zas neprijemné zprávy o nepokojoch, ktoré povstaly v **Turecku**. Turecké vojsko sa vzbúrilo, lež nespokojnosť panuje aj v celej tureckej ríši, čo je dôkazom, že nová ústavná éra neprispela ku konsolidovaniu vnútorných pomerov chorého Turecka.

Nás sa udalosti na Balkáne vždy bližšie týkajú, než bárskeho iného, a síce nie len z ohľadu vonkajšej politiky, lež aj preto, lebo každý pohyb v krajinách pobalkánskych má vplyv na naše vnútorno-politické pomery. Kolko našich vojakov muselo nedávno narukovať, aby posilnili zbrannú moc v Bosne a Hercegovine, lebo sa Srbsko hniezdilo, proti našej monarchii nepriateľský začalo vystupovať a nikto nemohol vedieť, že čo vlastne z tohoto konfliktu vypukne. Nebola síce nariadená mobilisácia, ale trovy boli toľké, jako pri mobilisácii menšieho rozmeru. Že kolko millionov nás to stálo, to sa dozvieme až počas zasadnutia delegácií. Rumunsko sa vtedy ticho chovalo, nemiešalo sa do konfliktu, ba podporovalo politiku našej monarchie. Za to teraz žiada odmenu, žiada isté výhody pri terajšom uzavretí obchodnej smluvy.

Náš konflikt so Srbskom a jeho následky upozornily nás, aby sme udalosti na Balkáne s najväčšou pozornosťou sprevádzali, poučily nás, aby sme sa o politickú situáciu v krajinách pobalkánskych čo najviac

interessovali. Preto vzbudily u nás chýry o nepokojoch, vypuknutých v Turecku istú nespokojnosť a pozornosť verejnej mienky obrátili na vnútorné pomery ríše tureckej. Lebo odhliadnúc od toho, že s Tureckom stojíme v priateľskom pomere a už preto si prajeme, aby tam riadne a pokojné pomery panovaly, aj naše hmotné záujmy žiadajú, aby vnútorné pomery Turecka boli konsolidované, aby Turecko čo najmocnejší štát dejstvovalo v rade štátov pobalkánskych. Lebo jakonáhle malé pobalkánske štáty zbadajú, že v Turecku panujú nepriaznivé vnútorné pomery, ktoré moc Turecka oslabujú, hneď vystúpia s rozličnými nárokami, hneď sa chcú deliť a pri tom sa riadne povadia. Aby na Balkáne a následkom toho aj v svetovej politike novšie nebezpečné zmätky nenastaly, preto je záujmom našej monarchie, aby Turecko kráčalo po ceste pokojného vývinu, ktorý mu môže dodať potrebnej sily a zabezpečiť budúcnosť.

Keď následkom pohybov Mladoturkov nastala v Turecku ústavná ära, úfali sme, že Turecko už teraz čo moderný štát napredovať bude po ceste vývinu. — Ale zprávy o vnútorných nepokojoch poklátily v nás túto nádej. Tak sa zdá, že sa v Turecku ešte mnoho všeličoho musí premeniť, aby sa Turecko stalo moderným štátom.

Nepochybujeme o tom, že strana Mladoturkov mala tie najlepšie úmysly, že jej úprimnou snahou bolo pripraviť moderné preporodenie Turecka; ale tak sa zdá, že Mladoturci razom chceli pretvoriť všetko, bez každého prechodu, nepočítajúc s východnými pomermi, ktoré v ríši Tureckej dominujú. Členovia mladotureckého výboru sú ľudia európskej vzdelanosti, ktorí sa vyučili na vysokých školách v cudzozemsku a vrátiac sa späť, radi by razom uviesť do života všetky reformy, ktoré počas svojho pobytu v cudzozemsku poznali a za dobré a nasledovania hodné uznali.

Mladoturkom dopomohlo vojsko ku moci a teraz vojsko chce byť tiež účastným mocí. — Vlastne vojsko chce diktovať. Vojsková diktatúra ale znamená koniec ústavnej äry v Turecku.

Vzbúrené vojsko prinútilo vládu, aby podala demissiu, padol aj veľvezír a predseda komory, vodca mladotureckej strany *Achmed Riza* tiež bol prinútený podakovať sa. Sultán vymenoval už nových ľudí na ich miesto.

Novej vláde podarilo sa tak neočakávane vypuknutú vojenskú revolúciu bez väčších otrasov utíšiť. — Príčinou revolučného hnutia boli protivy medzi prívržencami starého režímu a medzi Mladoturkami a jeho cieľom bolo, aby rozduchaním náboženského fanatismu účinkovanie nového ústavného režímu znemožnilo a aby politickú moc dostali do rúk tí, ktorí ju aj predtým v rukách mali.

Prítomne pokoj už takmer cele nastal v Carihrade. Demonštrácie tiež prestávajú. Ale udržanie pokoja závisí od toho, či mladoturecký výbor prestane čo poľnohospodárna vláda účinkovať. Veľké uspokojenie budí, že za

predsedu vyslaneckej komory bol vymenovaný Albán, bey *Izmail Kemil*. Tento je európsky vzdelaný muž a on je jediný, ktorý vie v Tureckej ríši pokoj zabezpečiť.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan-a»!

POLITICKÉ CHYRY.

Prečo sme zvíťazili v Pezinku?

(Dokončenie.)

Katolíci pezinského okresu náležite presvedčili sa už o tom, že krásne heslá národnárskych vodcov sú len prázdne zvučné slová bez základu a pravdy. Preto aj, keď Ivanka a jeho korteši opakovali tú nótu a tie heslá, s ktorými pred dvoma a troma rokmi ľudia do ohňa a rozhorčenia hnali, včul ich ticho vypočúvali a potom chladnokrevne popretriasali a prišli na to, že «nenie všetko zlato, čo sa bliští» a z tých mnohých prázdnych rečí, vytriasli veľmi málo semena pravdy. «Berú nám — vraj — reč», «utlačajú, maďarizujú Slovákov» hovorili Ivankovci; ľudia si ale na to vyprávali:

«Však ešte nikomu zámku nedali na ústa, keď slovenský hovoril, ani jazyk nikomu nevyrezali». — «A tomu sa tešíme, že naše dietky volačo maďarský sa naučia v škole, však sa im to dobre zíde; a preto nemusia zabudnúť slovenský. A jako máme «za tú našu slovenčinu» bojovať? Snáď si zase Ivanku máme vyvoliť za ablegáta? Veď on sám povedal každému, kto sa k nemu obrátil, že on nič nevie previesť u vlády, lebo je nenávidený. Teda čo nám takýto ablegát pomôže? Nič, vzbudzuje len *nenávisť Maďarov proti Slovákom*. Či mi to potrebujeme? Je to múdrosť, aby slabší drážil mocnejšieho, aby nás ozaj utlačili?»

Takto si vyprávali ľudia medzi sebou a zo dňa na deň viacej odstupovali od Ivanku a pripojovali sa ku kresťanskej ľudovej strane. Tento šťastlivý obrat katolíckych obcí, toto *prebudenie katolíckeho povedomia a ľudu bola hlavná príčina porážky národnárov a slávnostného víťazstva kandidáta kresťanskej ľudovej strany: dr. Augusta Ochabu*.

Ponevác národnári iné príčiny spominajú, vypíšeme tu, ako hlasovali jednotlivé katolícke obce pezinského okresu pri tejto volbe aj pred dvoma rokmi, aby sa každý z vlastnými očima presvedčil o pravde. — S krížikom (+) značíme naše a s čiarkou (—) národnárske hlasy:

	Iudáci narodniari 1907.		Iudáci narodniari 1909.	
Halmos	+ 7	- 22	+ 13	- 13
Dubova	2	42	2	20
Vyštuk	14	43	28	20
Cseszte	29	52	36	26
Czajla	15	22	18	11
Csukárd	11	13	16	6
Hosszúfalu	19	21	19	23
Ottóvölgy	11	48	14	35
Pudmericz	48	15	48	2
Fenyves	14	24	17	17
Istvánfalu	25	16	28	9
Báhony	10	32	20	12
Gocznód	2	17	10	—
Felsődiós	26	24	44	13
Alsódiós	26	28	24	28
	+ 259	- 409	+ 337	- 235
		- 150		+ 102

V týchto čisto katolíckych obciach nám pribudlo 78 hlasov; národniarom odpadlo 174 hlasov, teda sa nám tieto obce o 252 hlasov popravily za dva roky. Pred troma rokmi Iudák sotva dostal 100 hlasov a Jehlicska vyše 500 z týchto obcí; za tri roky sa teda katolícke obce o 480 hlasov polepšili a tento náramný obrat katolíckych obcí zapríčinil národniarom smrteľnú porážku, z ktorej sa viac nevylicieča. Je totiž istá vec, že pri budúcej volbe aj o 200 hlasov nám zase pribudne. Veď mnohí banujú, že sa už veľ nepripojili ku kresťanskej Iudovej strane. Ivanka sa celkom zhnusil každému povedomému katolíkovi, nie len preto, že mnoho nasľuboval a nič nepreviedol, ale najmä s tým, že on — ako luterán — vždy najviac bil na katolícke duchovenstvo a celkom bezočivo žiadal od katolíckeho Iudu, že «nedajte sa vašim duchovným za nosom vodiť». Teda za luteránskymi pastiermi má ísť Iud katolícky! — Aj veľ v 15. čísle «Iudových Noviny» bije na kňazov, držiac sa toho principu: «Zrazím pastiera a rozpráchnu sa ovečky» a potom ich ľahko dostať».

Ivanka už dostal dobrý obšit od katolíkov peziňského okresu. Sláva im za to! S týmto ale sme ešte neučinili za dosť svojej povinnosti. *Povinnosť každého katolíka je ešte aj «Iudové Noviny» vykúriť z katolíckych domov.* Vtedy bude aj víťazstvo naše úplné.

Vojenský rozkaz.

Uradný časopis uverejnil najnovšie *vojenský rozkaz* jeho veličenstva kráľa, v ktorom vyslovuje svoju radosť nad tým, že je zpät uvedený pokoj, ktorý umožnil prepustenie rezervistov z výnimočnej služby. Kráľ všetkému mužstvu a vojenským vrchnostiam vyslovuje svoje uznanie za príkladné plnenie povinností. Vojenský rozkaz kráľa znie nasledovne:

«Objasnenie od dlhšieho času narušeného pomeru Rakúsko-Uhorska ku juhovýchodným susedným krajinám, nie ináče presvedčenie dotyčne novej bezpečnosti ohrozovaných pohraničných častok teraz už

možným činia, aby cieľom povýšenia počtu jednej častky zbrannej moci povolani rezervisti znova boli zpät umiestnení do neaktívneho pomeru. S veľkým uspokojením ma naplňuje, že neaktívni, volaniu pod zástavy, príkladným spôsobom zadosť učinili, ako i to, že tak povolani, ako i široké vrstvy obecnstva správne pochopiať vážnosť rozporenia, všetcia hotovi boli blahobyť vlasti oduševnene napomôcť. Svoje najúplnejšie uznanie vyslovujem všetkým tým veliteľstvám, čatám a ústavom, ktoré v posledných mesiacoch a fažkých pomeroch značne stupňovaným požiadavkám služby s vytrvalou oddanosťou a s radosťou zadosť urobili.

Dano vo Viedni, 14. apríla roku 1909.

Franc Jozef, vl. r.

Cestovanie vojakov na železnici.

Minister honvédstva Ludvik *Jekelfalussy* vydal dve nariadenia o zmenení železničného povozného vojakov. V prvom nariadení minister sdeľuje stoliciam, že ešte neroztriedení a ku brandžam nepridelení rekrúti a náhradní rezervisti, keď počas pokoja zo svojho bydliska ku aktívnej službe, poľažne ku vojenskému výcviku narukujú, výhodu lacnejšieho cestovania po železnici aj na základe odporúčajúceho listka (ajánlati lap), poľažne na základe vojenského alebo honvédskeho legitimačného listka môžu použiť, ale v tomto páde na spomenuté listiny obecné vrchnosti povinné sú napísať, že je platná namiesto povolávajúceho listka na narukovanie ku aktívnej službe, alebo ku vojenskému výcviku. V druhom nariadení minister honvédstva sdeľuje stoliciam, že v budúcnosti ku zbrannej cvičbe alebo ku supravisite rukujúci vojaci na základe povolávajúceho listka môžu zo svojho bydliska až po stanicu, kde sa majú ustanoviť, zdarma cestovať.

Zo snemovne.

Snemovňa vyslancov dňa 15. apríla predpoludním mala formálne zasadnutie, na ktorom predseda *Justh* oznámil, že snemovňa veľmožov prijala návrh zákona o kongruie a návrhy o viacerých vicinálnych železničiach. Návrhy zákonov teraz cieľom sankeiovania predostrú kraľovi. Zatým prečítali soznam nevybavených interpelácií. Nato minister pravosúdia *Günther* v mene ministra obchodu predostrel návrhy zákonov o povolení stavby niekoľko vicinálnych železníc, potom v mene ministra verejnej výučby zprávu o disciplinárnych záležitostiach nešťátnych učiteľov a v svojom mene návrh zákona o postavení súdnej stolice v mestách: Jászberény, Makó a Ungvár. S uhodnovnením zápisnice sa zasadnutie skončilo.

Kráľovská odplata za výnimočnú službu pri vojsku.

Jeho veličenstvo kráľ všetkým tým vojakom, ktorí od 1. októbra 1908. do 30. apríla 1909. v Bosne, v Hercegovine a Dalmácii konali aktívnu službu, taktiež

všetkým v tomto čase narukovaným rezervistom a tým, ktorí 2. decembra nedostali vojenský jubilárny kríž, ale medzi časom ku dunajskej flotille alebo ku lodiam na Adriatickom mori boli pridelení, tento jubilárny kríž pozatýmne udelil. Jeho veličenstvo ďalej nariadil, aby všetkým tým vojenským osobám, ktoré v spomenutom čase v Bosne, Hercegovine alebo v Dalmácii aktívnu službu konaly, ďalej aj tým vojenským osobám, ktoré v tomto čase pri riadnej flotte, rezervnej flotte a na lodach dunajskej flotilly konaly službu, alebo ktoré slúžili pri vojsku na suchej zemi v Kattare, slúžobný čas pri ustálení pensie (invalidskej pensie) dvojnásobne zarátali. Tieto výhody budú rozprestreté aj na jednotlivé čaty, ktoré konaly službu pri XIII. a VII. vojenskom sbore.

Z CUDZOZEMSKA.

Obchodná smluva so Srbskom. Belehradskí kupci sú veľmi rozhorčení za to, že vyjednávania v záležitosti uzavretia colnej a obchodnej zmluvy s Uhorsko-Rakúskom sa zmazali. — Belehradskí kupci chcú na vládu upraviť prosbu, aby sa táto čo možno usilovala uzavrieť smluvu s Uhorsko-Rakúskom. Následkom tohto pohybu kupcov v smerodajných vládnych a politických kruhoch sa o tom radia, že jaké kroky by bolo treba porobiť, aby uzavretie colnej a obchodnej zmluvy s Uhorsko-Rakúskom bolo umožnené. — Tak sa zdá, že teraz už srbská vláda chce javiť väčšiu ústupnosť.

Vojanské vzbury v Carihrade. Vojsko podnecované Mladoturkami nebolo možno celkom utíšiť. V Carihrade a po iných stranách Turecka panuje úplná anarchia.

BESEDNICA.

Friduška.

Napísal: Ján Horváth, kaplán vstrkovský.

V Bohusloviciach som sadol na železnicu. Tretia klasa bola už veľmi preplnená s cestujúcimi a preto išiel som ďalej o jedno číslo. Kúpil som si kartu na druhú klasu. Tam som našiel len tri cestujúce osoby. Boly to však dámy.

— Dobrý deň prajem! — prehovoril som, obávajúc sa ich pozdraviť s kresťanským pozdravením, poneváž som videl, že jejich nosčeky sú veľmi nakrivené a z toho som súdil, že to budú dámy doista z «národu vyvoleného».

Na môj pozdrav ony len tak zamrňaly, jako keby boly chcely povedať: «Mohol si tam zostať, kde si bol».

Ukázaly ale aj takú zmraštenú tvár, jako keby boly zahryzly do kyslej uhorky. Doista moja reverenda ich tak zarmútila.

— No nič to zato! — myslel som si a sadol som do kútika. Chcel som si trochu podriemať, ale pre milé paničky sa mi to nepodarilo. Tak milo štebotaly, jako straky.

Najmä jedna viedla popredku. Jazyk jej sa obracal, ani rapkáč. Širák musela mať iste parižsky a to najnovšej módy, lebo tie ostatné ho strašne obdivovaly. Ale bolo aj hodné sa naň podívať. Mala na ňom celého vypchatého kapúňa, tak vyzeral ten vták na tom širáku. Nebola by ho dala dolu z hlavy, ani za celý svet. Bolo horko, až hrúza.

Druhá «slečná» bola malej postavy, ale tlstá; až zle prišlo človekovi, keď sa na ňu pozrel. — Dozaista musela veľmi ľubiť zemiaky, lebo hovorievajú, že ktoré detská v mladom veku napchávajú sa so zemiakami, tie obyčajne veľké, nafúkané brucho dostanú. A aj s touto sa to muselo tak stať. Tretia «slečná» zase vyzerala, jako zamočené kura a krížom hľadela.

No, toto je pekný obraz; len nás zfotoграфovať! Hneď som sa dozvedel i mená veľactených slečieniek. Tá najvyššia, s tým ohromným širákom, menovala sa Frida, alebo jako sa ona predstavila: Friduška; tá tlstá zas Regina a tá tretia Sálka.

— Reguška! — začala Frida veľkým affektovaním. — Boly to veselé dni v tých Tepliciach; takej zábavy, takého bálu nebude tak ľahko v Tepliciach. Ani štvrt hodiny som nemohla sedieť, vždy ma pojal kto-ten do tancu. V Tepliciach budú dlho spomínať dievčence piešťanské!

Tie dve až tak prehítaly od velikej slasti.

— No, — myslel som si, — ak tí mládenci nemali iné tanečnice, jako ste vy, vtedy zdrav buď svete!

— Ale videla si, Friduška, — hovorila Reguška, — jak sedely zahaňbené tie pešťianske dievčence? Guttmann pristúpil ku mne a poklonil sa: «Mám to šťastie sa Vám predstaviť, slečinka, som Khóbi Guttmann».

No, — odvetila Frida s posmechom, — mala si ty s kým tancovať! však fúzy mal také, jako keby mu ich boli vrany vyzobaly. To už inakší bol môj tanečník: Dolfi Jajteles, tak sa vrtel, jako varečka v kozáku. Bola by si ho počula, jak sa bachol do mňa, jako mi povedal, že je až po uši do mňa zaľúbený. Ja som sa trochu začerveňala a tak som urobila, jako bych to ani nebola počula. Ale ver mi, Reguška, srdce mi tak silne klopalo, až ho bolo počuť.

— Tu zas priletel ku mne Móričko Schönthal a také komplimenty mi hádzal, že som to ani sama neuverila. «Friduška, — povedal, — nemôžem bez teba žiť ďalej, jako som ta uzrel, srdce mi povedalo: Teba, alebo nikoho. Tvoje čarokrásne vlásky, tvoje čierne oči, jak trnky, keď spozorujem, srdce mi sto rázy viac bije za tebou. Chceš byť mojou? Otec mi odovzdá krásny «gšeft» v Trenčine, ktorý je prvým tam a teba vezmem k sebe a budeme žiť spolu, jako dva holúbky. Dobre

to bude, Friduška?» — Dobre, dobre! — šoptala som blažene...

— Ó, ty stará hachla! — myslel som si. — Takto bezočive cigánit a pýšiť sa, to je už mnoho. Očičky čierne, jako trnky? Do čerta! Boly to veru nie očičky, ale okále a vyduté, jako odrateho barana. A tie čarokrásne vlásky! Oj, váj! Prišla mi na rozum tá maďarská pesnička:

«Hej zsidólány, zsidólány,
Mért nem fésülködöl már? ...»

Veru tie vlásky už dávno nemusely vidieť hrebeňa, také boly rozčuchrané.

Tu vypočítala ona ešte asi desať mladíkov, ktorí sa okolo nej točili, jako hviezdy okolo slnka. A vychovávala sa — jako hovorí príslovie, že samochvála smrdí — a kolo nej už skutočne smrdelo.

Zanechali sme Novémesto. Milá Friduška vykukávala oknom, ledva už čakala Piešťany. No, ale to neni špás kukaf von oknom v širáku. A ona vykukávala v širáku. Bez toho širáka hádam ani nemohla spať. Vystrčila hlavu von z okna. Veľký vietor zafúkal a odfúkol jej z hlavy širáku. Chmátala za ním rukami, ale už neskoro. — Vlák jachal divo, vietor ale niesol širáku ďalej...

Tu Friduška odbehne od okna a obráti sa rovno ku mne:

— Moje meno je Frida Gollfrod. Prosím, velebný pane, odletel mi širáku.

— Vidím, — pravil som, — bárs aj nemal krýdla.

— Ale, prosím, nemohol by sa zastaviť vlák, aby som si širáku pohľadala?

— Môže sa zastaviť, ale najmenej 100 korún pokuty treba za to platiť.

Na moje slová dala sa do horkého plaču a pozerala von oknom za tým vzácnym širákom, ten ale nevrátil sa nazpät. Sotva som sa mohol zdržať od smiechu. Radosť—žalosť! Len to ju najviac bolelo, že čo jej povie k tomu «Táti leben», keď nedonesie domov širáku?!

Zapískla mašina. Konduktor zakričal: «Pöstyén! Tessék kiszállni!» Friduška uplakaná sostúpila z vagóna, tam ju čakal otec, chudobne, biedne oblečený židáčik. Porád peznal, že «diamantovi» svojému sa dačo prihodilo, lebo hneď sa jej pýtal:

— Was ist hier geschehen? (Čo sa ti stalo?)

A také bedákanie vyvádzał hneď na mieste. až hrúza. — Eudia sa sbehlí a vypytovali, čo sa stalo v Izraeli?

— Vietor jej uchytil klobúk z hlavy, odtiaľ ten krik! — znela jednoduchá odpoveď.

Čo si asi myslela Friduška? Akiste toto:

— Keby bol so mnou cestoval Mórica, nebol by hádam odletel širáku, alebo keď by sa to bolo stalo, do ista by bol skočil dolu z jachajúceho vlaku, aby klobúk Fridušyn bol zachránený. Či to nepožadovala «galancia»?

*

O dva roky po horespomenutej udalosti cestoval som z Bošáče do Vystrkova. V Trenčine som musel asi dve hodiny čakať. Čo tu robiť? Pozrem si trochu mesto. Vošiel som dnu. Vtedy som mal ešte sladké ústa, to jest ľúbil som všeliaké cukrové «putračky». Videl som tam jedon sklep s nápisom: «Czukrászda». To je volačo pre mňa, myslel som si a v tom okamžení som aj vstúpil do nútra. A tu koho vidím, moju starodávnu známú: Fridušku Gollfrod. Ona ma tiež hneď poznala.

— Čho sa bhude ľubiť rozkházať, velebný pane? — pýtala sa ma zdvorile.

— Štyri kúsky šamrolni, — povedal som. Toto mám totižto najradšie z cukrových vecí. Dali sme sa do vyprávky a veru aj širáku prišiel do spomienky. Nedostala ho nazpät nikdy a skoro si poplakala nad ním, tak jej ľuto prišlo. Taký širáku ešte svet nevidel. Ale i bez toho širáka sa vydala za Mórica a «gšeftujú» o dušu. Ja som rozkrojil moju šamrolku a tam som našiel takého chrústa rozplešteného, jako vykrmeneho vrabca. Ukázal som to aj panej Móricaovej. Začerveňala sa a len tolko povedala:

— Velebný pane, chyba sa sthala!

— Vidím! — odpovedal som a s tým som aj bral môj širáku. Odtedy sa obávam šamrolni a dobre si pozrem, či tam neni dajaký chrúst, jakým ma ponukla Friduška. — A keď vidím volakde šamrolňu, vždy mi príde do rozumu Friduša, ale myslim aj na ten nešťastlivý — širáku.

K našemu vyobrazeniu.

Mnoho ľudí z Europy chodí do Abessinie v Afrike, aby tam na krokodilov, hadov a veľkú dravú zver poľovali. Tamojší obyvatelia, nemajúc sodpovednej zbrane na dravcov, spokojní sú, keď môžu poľovať na divé včely, ktoré mávajú zvlášte dobrý mäd.

Sobere sa viacej tamojších domorodých, vezmú so sebou hrnce a iné nádoby a pustia sa do hory. Tam z letu starých včiel poznajú, v ktorom strome nachodia sa divé včely. — Vyskriabu sa potom na taký strom a vyberú z deravého stromu mäď, nedkajúc o to, že ich včely štípu. Žihadlo divých včiel neprerazí totiž hrubú a tvrdú kožu tých domorodých.

Vyzvanie k predplateniu.

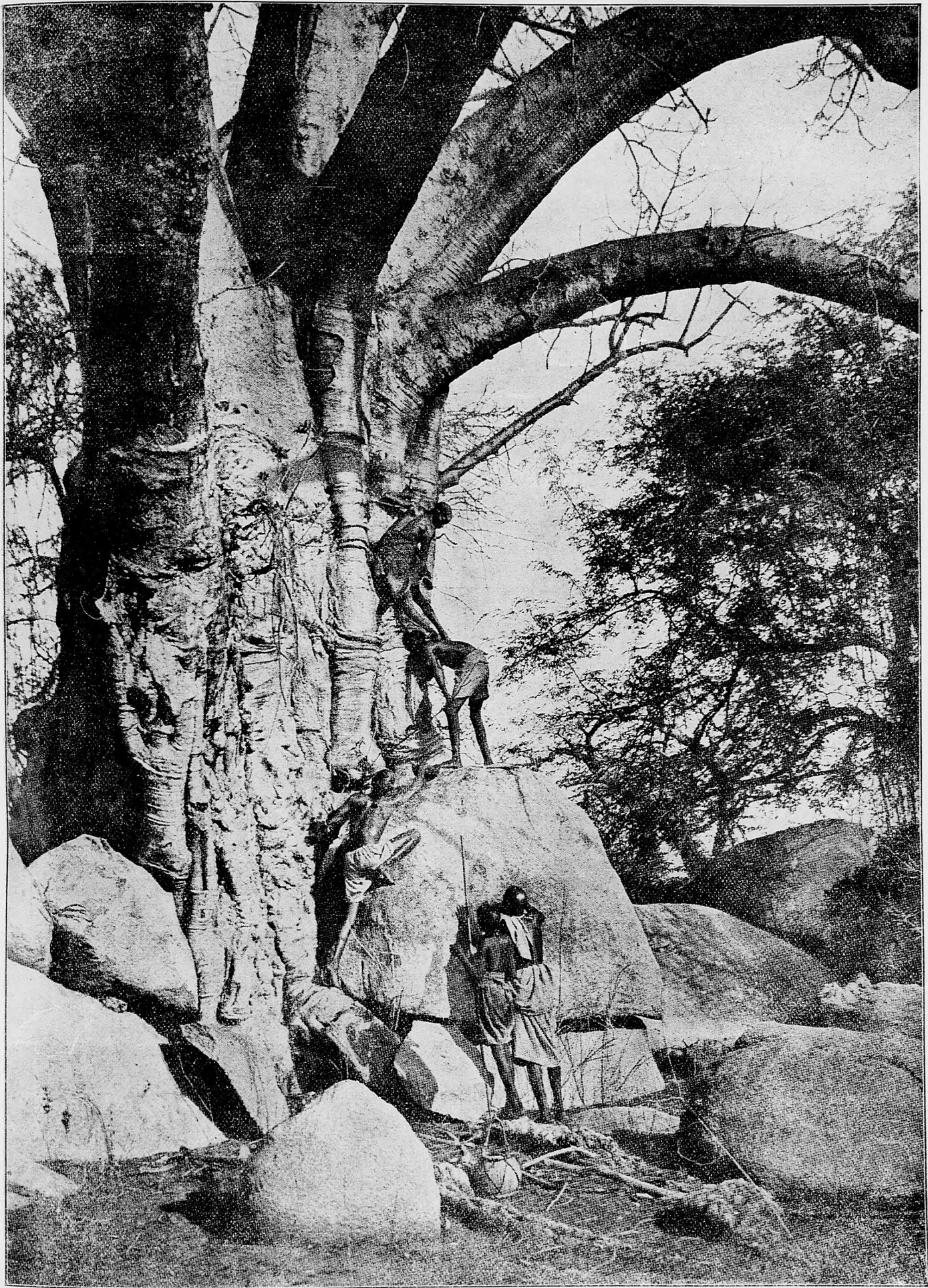
Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Vyberanie divých včiel.

CHYRNIK.

Návrat jeho veličenstva kráľa do Viedne. Jeho voličenstvo kráľ dňa 13. apríla večer o 1/27 hodine sa z Wallsee vrátil do Viedne a dal sa hneď zaviezť do Schönbrunna. Kráľ dediča nemeckého trónu knieža *Fridricha Vilhelma* pozval na dvorné poľovky do Işlu a dedič nemeckého trónu ešte v apríli predstaví sa jeho veličenstvu, aby sa za pozvanie poďakoval. Keby jeho veličenstvo kráľ bol vtedy už v Budapešti, v tom páde dedič nemeckého trónu navštívi ho v Budapešti.

Vďaka za udržanie pokoja. Z diplomatických kruhov sdelujú, že kráľ *Franc Jozef* poslal nemeckému cisárovi *Vilhelmovi* vlastnoručne písaný list, v ktorom vyslovuje svoje veľké uspokojenie nad udržaním pokoja a súčasne sa srdečne poďakuje nemeckému cisárovi za jeho výdatnú podporu, ktorú poskytol počas balkánskej krízy.

Birmovka. Osvietený pán biskup koadjutor nitriansky gróf *Vilhelm Batthyány* tohto roku v nasledovné dni bude udeľovať sviatosť birmovania: Dňa 12. mája v Malej Udiči, 13. mája v Podhradí, 14. mája v Papradne, 15. mája vo Veľkej Udiči, 16. mája v Štiavniku, 17. mája v Petrovciach, 18. mája v Rovnóm, 19. mája na Vysokej, 10. mája v Turzovke, 21. mája v Zákopci, 22. mája v Rakovej, 23. mája v Černóm, 24. mája na Čaci, 25. mája v Ošedniciach, 26. mája v Starej Bystrici, 27. mája v Novej Bystrici, 28. mája v Krasnom, 29. mája v Kysuckom Novom Meste a 30. mája vo Veľkej Divine. — V Budapešti birmovka tohto roku bude v nasledovné dni; Dňa 30. mája v Matiašovom korunovačnom chráme v Budine, dňa 31. mája vo svätostefánskej basilike, dňa 1. júna vo farskom kostole Starého Budína, dňa 2. júna vo farskom kostole Alžbetinho predmestia, dňa 7. júna vo farskom kostole Terezinho predmestia, dňa 8. júna vo farskom kostole Francovho predmestia a dňa 9. júna vo farskom kostole Jozefovského predmestia.

Chýry z biskupstva košického. V prvý deň veľkonočných sviatkov slávnostnú sv. omšu s veľkou asistenciou držal sám osvietený pán biskup dr. *August Fischer-Colbrie*. Po slávnostnej svätej omši osvietený pán biskup udelil apoštolské požehnanie s plnomocnými odpustkami všetkým tým, ktorí v čas pôstny ku sviatostiam pristúpili a nachodia sa v stave posväcujúcej milosti. Sviatočnú kázeň za prítomnosti početného obecnstva držal *Ondrej Kozora* protonotár pápežský, kanonik a mestský farár. — Osvietený pán biskup odcestuje 3. mája do Szegedína, kde osvietenému pánu biskupovi čanádkemu *Jánovi Csernoch* cez viacej dní na pomoci bude pri udeľovaní sviatosti birmovania. — Dievčence

kongregácie marianskej kláštora Ursulínok 27 chlapcov domu sv. Jozefa pohostily jedlami, ktoré posvätil sám osvietený pán biskup; podobným spôsobom pohostily aj panie katolíckeho patronážu v arešte nachodiace sa nešťastné ženské. Sú to ovšem krásne znaky lásky kresťanskej. — Na faru Alsó-Körtvélyes vymenovaný je mladý, lež veľmi účinný kaplán košický *Aloiz Ottó*. — Katolícky kruh autonómny minulé dni prijal zase viacej nových členov. — Spolok katolíckych tovaryšov v prvý veľkonočný sviatok usporiadal veľmi podarené dobročinné predstavenie. V tomže spolku 18. apríla držal hlboko poučnú prednášku katolícky redaktor a biskupský knihovník *Franc Holló*. — Kostol v meste Sátoraljauhely obnovujú s útratami 118 tisíc korún. Patrónka kostola grófka *Wallis* rodená *Somogyi* obetovala na to 30 tisíc korún. — Učiteľský katolícky spolok okresu Göncz minulé dni vydržoval shromaždenie, na ktorom uzavrel, že utvorí učiteľský kruh katolícky. Na shromaždení tomto vo veľkom počte súčasnilo sa aj okresné duchovenstvo. *Ondrej Bodnár* farár obce Vizsoly náhlou smrťou zomrel 4. apríla ani v 50. roku veku svojho. Cez 15 rokov blahonosne účinkoval ako farár a pre jeho veselého ducha všestranne bol obľúbený. — *Edmund Szieber* bývalý hlavný direktor gymnaziálny okresu košického, ktorý ešte len pred 3 rokami utiahol sa v zaslúžený odpočinok, 5. apríla zomrel v Ungváre. — *Ján Balogh* z Košíc a *Štefan Bényey* zo Sátoraljauhely, staveľskí majstria opravujú rímskokatolícky kostol obce Pálya za 61.000 korún. Posledný staveľský majster obnoví kostol v Sátoraljauhely za 118.000 korún. Práce pri starom chráme sa už začaly.

Urlaubovanie rezervistov. Ministerstvo vojny minulé týždeň konečne nariadilo, aby rezervistov čiat leziacich v Bosne, v Hercegovine a v Dalmácii začali na urlaub prepúšťať. Už pred niekoľkými dňami nariadili, aby rezervisti, ktorých povolali cieľom prípadne potrebného doplnenia vojska vo vnútri monarchie, naskutku boli prepustení a teraz už nariadili aj to, aby všetkých rezervistov, ktorí sú v pohraničných krajinách, domov poodvážali, odzbrojili a prepustili. Samo sebou rozumie sa, že aj tých rezervistov pustia domov, ktorí ešte roku 1908. skončili svoju triročnú službu v radovej armáde, ktorých ale na mimoriadnu službu zadržali. Z povolaných náhradných rezervistov len toľko zadržia, koľko je potrebné, aby čaty v Bosne, v Hercegovine a Dalmácii pri zvýšenom počte v pokoji mohli udržať. V decembri roku 1908. zadržaným, riadnu triročnú službu vyslúživším vojakom túto aktívnu službu za tri zbranné cvičby zarátajú, ostatným rezervistom ale za jednu zbrannú cvičbu. Ponevác sú železničné premávkové pomery nepriajné a vzdialenosť je pomerne veľká, rátať treba na to, že odvážanie rezervistov za dlhší čas potrvá.

Terrorismus socialdemokratov. Organizovaní furmani dňa 14. apríla večer v Népszínház-ulici v Budapešti napadli jedného kočiša, lebo neni členom odbornej organizácie furmanov. Zpomedi útočníkov jedného, *Karola Páterka*, sa čoskoro podarilo chytiť, ostatných

ale nasledujúcej noci predviedli na hlavný policajný kapitanát. Predvedení sú nasledovní kočišia: Jozef Hanák, Mikuláš Sellei, Franc Molnár, Ladislav Szigeti a Jozef Barinka. Všetkých predvedených predbežne zadržali na hlavnom kapitanáte.

Zmenky vojenských dôstojníkov. Dávnou slabosťou vojenských dôstojníkov je, že robia dlžoby a že ľahkomyseľne podpisujú svojim spoludôstojníkom wechsele, čo kaventi. Dôstojníci totižto bez všetkého rozvažovania, akoby z povinnosti podpisujú zmenky svojich spoludôstojníkov, čo potom veľaráz má to za následok, že aj nevinní upadnú do dlžôb, z ktorých sa potom len veľmi ťažko, alebo nikdy nevedia vymotať. Ministerstvo vojny cieľom zamedzenia takéhoto nerozmysleného robenia dlhov vydalo teraz veľmi prospešné nariadenie. Ministerstvo totižto všetkým vojenským dôstojníkom a úradníkom zakázalo, aby za dlžoby svojich druhov dávali záruku, poľahke aby wechsele čo žiranti podpísali. Toto môžu robiť len v tom páde, jestli im to ich vyššia vrchnosť na ich písomnú prosbu dovoli. Nariadenie súčasne vyzýva všetky vojenské veliteľstvá, aby tieto prosby vojenských dôstojníkov, čo najzákladnejšie preskúmali a aby povolili záruku len za také dlžoby, ktoré sú nevyhnutelne potrebné. Kto sa proti tomuto nariadeniu previní, toto najprísnejšie potrescú, ba prípadne ho aj zo služby prepustia.

Chýry zo Sariša. *Prešov:* Adalbert *Zaborovszky*, ako to s úprimnou sústrasťou sdelujeme, pri svätých obradoch veľkého týždňa na toľko sa prechladil, že v prvý veľkonočný sviatok ani svätú omšu slúžiť nemohol. — Mestský výbor vydržoval 14. apríla riadne zasadnutie, v ktorom pojednávalo sa o preplnenej vojenskej nemocnici v blízkosti mesta sa nachodiacej. — Mládež rímsko-katolíckej praeparandie vo veľkej dvorane Rákóciho zariadila 24. apríla divadelné predstavenie v prospech fondu svojej zástavy a ku podpore obrany opustených dietok. — V Amerike aj po voľbe predsedu Spojených Štátov výrobové pomery neobrátili sa k lepšiemu. Znakom toho je, že minulého týždňa 409 našich krajanov vrátilo sa domov len cez Fiume. — *Bardijov:* Tunajší učiteľ Ján Smilnyanszky vymenovaný je za direktora. Vymenovanie toto spojené je s povýšením platu. — *Lászka:* Katolícki obyvatelia tejto obce, ktorých je spolu len 97, zamienili sebe, že ponevác svoje dietky do veľmi vzdialenej katolíckej školy v Szinye posielat nemôžu, s povolením vrchnosti dajú si vystaviť v svojej obci katolícku školu, ktorá ich stáť bude 12—14 tisíc korún. Hrozne veľkú farchu vzali na seba títo veľmi chudobní veriaci, aby svoje dietky v bázni Božej a vo

viere katolíckej vychovávať mohli. Záležitosť túto vrele odporúčame najširším kruhom katolíckeho obecnstva a veľkodušných dobrodincov úctive prosíme o láskavé milodary k vystaveniu tejto katolíckej školy. *Zsebefalva:* Praepošt farár sabinovský Peter *Hartsár* sosobášil 14. apríla lekára dr. Adalberta Krausz, syna sabinovského učiteľa Štefana Krausz so slečnou Magdalenou Bleuer, ktorá nedávno skrze sviatosť svätého krstu vstúpila do lona cirkvi katolíckej. Pri sobáši prítomné bolo početné obecnstvo. Praepošt farár Peter Hartsár povedal mladonímom veľmi peknú kázeň. — *Kajáta:* V tunajšej obci 15. apríla prevedená bola voľba notára. Vyvolený bol 66 hlasmi Emil Tokár. Protikandidát jeho Imrich Lieb dostal 25 hlasov. — Ludvik *Fest* bývalý liberálny vyslanec krajinský okresu zborovského, takrečený hlavný stĺp stollčnej kliky odcestoval do mesta Breslau a zastrelil sa pre mnoho dlhu. Nad týmto pádom ustrnula celá stolica. — [Viacej juristov prešovskej akademie veľkonočné prázdniny použilo k návšteve významnejších miest Uhorska. — *Radács:* Ernest *Radács* 21-ročný jurista II. roku tak neobozretne sa bavil s revolverom, že ten vystrelil a ho na skutku usmrtil.

Vojenský psi. Pri vojsku vyučujú teraz psom k tomu cieľu, aby v čas vojny ranených vyhľadávaly, najprv ich v kasárni učia a potom na slobode. Psi, keď najdu ranených, zvláštnym spôsobom brechajú alebo istú čiastku zo šiat raneného vojaka prinesú. Pri našom spoločnom vojsku už dva jágerské regimenty majú takých psom.

Dačo so štatistiky. V našej vlasti uzavrelo sa roku 1907. 201.431 manželstiev. Rozsobášilo sa — hrúza aj len vypísať — 7110 párov. Miešaných manželstiev uzavrelo sa 22.609 párov. Kresťansko-židovských manželstiev bolo 629. Od roku 1895., keď cirkevno-politické zákony do života vstúpili, ešte ani raz nebolo toľko. Hľa, presmutné následky civilného manželstva! Kde že zajdeme, keď to tak ďalej pojde! Roku 1907. zomrelo 528.614 ľudí.

Chýry zo Spiša. Spišskobelanská sporiteľňa dala minulého roku na jednu účasť osem procentov. — V obci Majerka dňa 25. marca večer tamojšieho obyvateľa Gustáva Šterbáka s rozbitou hlavou mrtvého našli v jeho vlastnom dome. Vlasná žena ho zabila. — V meste Gölniczbánya sa zo 106 vojopovinných ustanovilo 56 na assentírku; odobrali 22. — V Podhradí sa zo 70 vojopovinných ustanovilo 40; odobrali 16. — V Haigovcák (Pálmafalu) pri Novej Vsi dňa 30. marca strašný oheň zúril. Celá obec pozostávala z 91 domov, z tých zhorelo 44 domov. Prispejme im k po-

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeley, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

moci! — V podhradskom okrese sa zo 427 vojopovinných len 114 ustanovilo na assentírku; z tých odobrali 42. — Vo Vlachoch (Szepesolaszi) sa z 56 vojopovinných ustanovilo na assentírku 23; z tých odobrali 11. — V Nemeckej Lupči (liptovská stolica) vyvolili z troch kandidátov za farára Ambróza Kapitánya, farára frankovského (Spiš). — V novoveskom okrese sa zo 578 vojopovinných ustanovilo na assentírku 200; odobrali 75. — Jarné stoličné shromaždenie bude dňa 26-ho apríla. — Minister vnútra vykázal pohorelcom v Haligovcach 700 korúu. — V mesiaci marci vydal náš podžupanský úrad 236 cestovných listov. — V obci Alsó-Szlovinka sa štyri ročný Ondrej Kieča v potoku utopil. — Nenadále uchvátila smrť Jána Liptáka, obyvateľa hrabušického. Dňa 29. marca do Abrahamoviec šiel svojho brata navštíviť. Ako do domu brata svojho vstúpil, spadnul na zem mŕtvý. — V meste Gölniczbánya známa pijanka, menom Maria Maliňák, v opilom stave padla do potoka a sa utopila. — Pri Starej Lubovni dňa 30. marca vandrovnik Jozef Ružbacki v krčme zomrel. Tak sa zdá, že sa stal obeťou pálenky. Chráňme sa tej peknej otravy! — V Novej Vsi majú pri železničnej stanici 73 nových domov stavať pre železničiarov. Skrze to sa Nová Ves znovu veľmi pozdvihne. Teraz má v tej veci najväčšiu zásluhu Peter Ráth, hlavný direktor košicko-oderbergskej železnice. Tá nová ulica jeho meno bude nosiť. — V Novej Vsi sa zo 161 vojopovinných ustanovilo na assentírku 64; z tých odobrali 26. — Vo Vrbove (Ménhárd) dňa 8. apríla zomrel po dlhom, veľmi trezrlive snášanom trápení a po pobožnom prijatí sv. sviatosti čestný kanonik a dekan-farár Jozef Gornály v 66. roku svojho života a v 41. roku svojho kňazstva. Nebohý, ktorý bol veľmi učeným človekom, sa narodil v obci Pribiss (Orava). Farárom bol aj v Hunsdorfe a v Hranovnici. — Alexander Bugsch starší v 69. roku života svojho dňa 3. apríla v Budapešti v jednej nemocnici zomrel. Pochovali ho v Strážach do rodinnej krypty. V ňom oplakáva veľkolipnický notár svojho dobrého otca. Nech pán notár, ako verný priateľ ľudu, prijme našu úprimnú sústrasť. — V Podhradí dňa 29. marca zomrel treforočný spišský bohoslovec Štefan Szalóky v 24. roku života svojho. — V levočskom okrese zo 352 vojopovinných ustanovilo sa na assentírku len 120; z tých odobrali 61. — V Kézmárku sa dňa 4. apríla istá z Vrbova pochádzajúca slúžka, menom Agnesa Kraynak, na povale toho hostinca, kde slúžila, obesila. Trápny je veru život nejednej slúžky, ale kto skalopevne v Bohu dôveruje, toho on neopustí. — V našom biskupstve sa pre zemetrasením stihnutých južno-talianov nasbieralo 3500 korún. Naš osvietený pán biskup doplnil tú summu na päťtisíc korún. Tieto milodary sa svätému Otcovi odoslali do Ríma, ktorý za tú obeť poďakoval sa a všetkým obetujúcim svoje apostolské požehnanie poslal. Pápežský štátny sekretár *Merry del Wal* z tejto príležitosti znovu vyslovil svoje vysokocenie nášmu osvietenému pánu biskupovi. — Naš osvietený pán biskup v svojom

ostatnom obežnom liste vrele odporúča v Prešporke vychádzajúci nový mesačný náboženský časopis: «Svätý Adalbert». Predplatná cena je na celý rok len 75 halierov. Tolko už len každý môže obetovať! Ufáme, že náš nábožný slovenský ľud si hufne predplatí na ten pobyry časopis, ktorý je všemožného podporovania hodný.

Veľký požiar. Obyvatelia obce Suchej (Százapatak, stolica prešporská) mali smutné veľkonočné sviatky. — V stredu, dňa 7. apríla vypukol v obci požiar, ktorý zničil 36 domov s pobočnými stavami. Obyvatelia utrpeli veľké škody, mnohí prišli o celý svoj majetok, nezostalo im nič krem šiat, ktoré mali na sebe. Ba niekoľko ľudí prišlo aj o život. Svokra obchodníka Maka chcela zachrániť niekoľko kusov náradia v pivnici, ale odtiaľ už nevedela vyjsť a vo veľkom dyme sa zadusila. Jedon starý roľník, menom Pluhár zhorel, na uheľ v maštali. Jedna starena utrpela také fažké rany, že na druhý deň v nemocnici zomrela. Úbohým obyvateľom pospiechali na pomoc trnavskí hasičia, ktorým sa podarilo po namáhavej práci ohromne zúriaci oheň udusiť.

Falšovatelia peňazí v Spiši. Z Levoče (Löcse) oznamujú, že v spišskej stolici tieto dni prišli na stopu jednej peniaze falšujúcej bandy, ktorej viac členov už aj zatkli. Medzi týmito sú obyvateľ obce Gánócz Julius Fallai, ďalej bývalý pisár súdnej stolice Julius Fallai mladší a tohoto žena, ktorí bývajú v obci Sztrázsa. — Mladší Fallai bol kedysi pisárom súdnej stolice v Košiciach. Tam veľa obcoval s väzňami a od týchto sa naučil falšovať peniaze. Jeho manželka v žalári chcela si vziať život, prv ale na stenu napísala niekoľko riadkov a priznala sa všetkému. Banda má ešte i viac členov. Robili hlavne korunniky, päťkorunniky a zlatovky. Na byte mladšieho Fallaiho žandári našli veľa falšovaných peňazí.

Rusko proti židom. Ruská vláda vydala nariadenie, ktorým zakazuje židom, aby sa v kúpeľných mestách Kaukazu zdržovali. Hudobným sborom kúpeľných miest ale naložila, aby židovského muzikanta neprijali. Príde teda do uhorských kúpeľov — následkom tohoto nariadenia — ešte viacej ruských a poľských židov, ako posiaľ.

Púť do Maria-Czelli. Nábožní kresťania, ktorí chcú toho roku putovať do Maria-Czelli z Trnavy (Nagyszombat) a z okolia, nech sa dostavia dňa 3-ho mája ráno o 6. hodine do Paulinského kostola v Trnave, kde bude odbavovaná svätá omša. Potom ako obyčajne pohne sa prôvod o 12. hodine na poludnie do Prešporku po železnici a odtiaľ peši.

Utopil sa. Jedenástročný syn Georga Poliaka, obyvateľa krpelianskeho (stolica turčianska) tieto dni spolu aj s viacerými svojimi kamarátmi sa ihral na plťach, ktoré boli pred dedinou ku brehu rieky Váhu pribité. Počas hry chlapec spadol do Váhu a bez stopy zmizol. Na krik ostatných detí sbehnúť ľudia chlapca už nevedeli zachrániť.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske rady.

Hospodárski robotníci. Sotva jesto u nás väčšieho gazdu, ktorý by s robotníkmi do poľnej práce už nebol smluvu uzavrel. Ale i robotníci, po lanskoročných zkusenostach sa tiež mnohému naučili a nahliadli, že odkedy je robotnícky zákon v platnosti, by nerozumne konali, keď by si prácu čím skorej nezabezpečili. Lebo tí, ktorí zavčasu smluvu na poľnú prácu neuzavreli, len vtedy sa zbadajú, keď už temer každý gazda svojich robotníkov bude mať a oneskorí sa. I lanského roku sa tak stalo, že tisíce rodín sa zameškalo sjeďnať a tak z poľnej práce — najlepšieho zárobku v roku — vypadli.

Tieto lanské opozdenia boli na toľko poučnými, že hospodárski robotníci sami sa ponáhľajú smluvy uzavierať.

Môže sa ale i to stať, že robotník bez svojej vlastnej viny a pri najlepšej vôli nemôže vo svojom vlastnom chotári práce dostať. Preto upozorňujeme robotníkov našich na tú ustanovizeň, ktorú pre nich minister orby Ignác *Darányi* utvoril.

A táto ustanovizeň je: Gazdovské sprostredkovanie práce. Táto ustanovizeň nežiada od robotníkov žiadneho platu a nachodí sa v každej dedine. V každej obci totiž poverený je jeden člen obecného predstavenstva tým, aby ľuďom, ktorí prácu hľadajú, na vedomie dal, kde a u koho prácu dostať môžu. U neho je výkaz nie len tých robotníkov, ktorí chcú do práce vstúpiť, ale i tých gazdov, ktorí robotníkov hľadajú. — Ale toto je ešte nie všetko. V každom stoličnom dome, zo zpráv jednotlivých obcí sa protokoll shotovuje, ktorý sa na celú stolicu vzťahuje, Protokolle ale všetkých stolic posielajú sa ministrom orby, ktorý potom hlavný oddiel svojho ministerstva, v ktorom sa záležitosti robotníckej riada (*Budapest, V., Országház-tér, Földmívelésügyi miniszterium*) s tým poverí, aby protokolle všetkých prác, alebo robotníkov hľadajúcich v evidencii držal a v tom páde, keď by sa gazdovia ta obrátili, im na vedomie dal, kde a do akej práce a koľko robotníkov prácu hľadá a robotníkom zase oznámia, komu majú písať a kto potrebuje robotníkov.

Ako sme už vyššie spomenuli, všetky tieto prostredníctva, či obecné, či stoličné, či ministerské dávajú tieto vývody a porady zdarma.

S touto ustanovizňou sa chce len to docieľiť, aby robotník ľahko k práci prišiel, aby nemusel darmo postávať, alebo za prácou behať. Robotník sa má len v obecnom dome oznámiť a istotne nerozumne koná ten, ktorý túto príležitosť nepoužije.

Pri tom všetkom ale upozorňujeme našich robotní-

kov, aby prácu na vzdialených miestach nehľadali, lebo to by bolo proti záujmu robotníckemu, ešte i v tom páde, keď by v cudzom mieste alebo kraji bol zárobok väčší; každý robotník, ktorý vandrovanie a prácu v cudzom kraji zkusil, veľmi dobre vie, že je v cudzine väčší plat menej hodný, ako doma obyčajný zárobok. Ustanovizeň táto nemá ten cieľ, aby robotníkov do práce v cudzine svádzala, ona len tým prináša úžitok a požehnanie, ktorí chcú doma pracovať.

Preto vrele a úprimne odporúčame i gazdom, i robotníkom túto užitočnú a bezplatnú ustanovizeň, aby si ňou včas potreby pomáhali.

*

Rajčinová planta. Rajčinová planta je veľmi citlivá oproti zime a preto skoro na jar netreba ju vysadzovať, ale až k letu. Najlepšie je takú plantu vysadzovať, ktorá má 6—8 lístkov a z tej si tiež treba takú vyberať, ktorá je pevná a pekná zelená; zo slabých, žltkavých koreňov nedochovávajú sa rajčiny, alebo len veľmi málo a i to slabšie. Rajčina darí sa *len na úslní*, na tónavom mieste škoda je rajčiny sadiť; škoda nie len za naše ustávanie, ale aj za miesto. — Rajčiny sa môžu buď v hriadkach vysadzovať, alebo na okrajky hriadiok, len o to treba dbať, aby neboli príliš husto sadené, tak aby si jedna druhej nerobily tónu. Na hustých rajčinových kroch, kde sa aj kde tu urodí rajčina, nevyvinie sa a nedozreje.

Rajčiny je najlepšie vysadzovať pred večerom za mračna. Planta, keď sa vysadí, treba ju dobre zalíť vodou a ponevác sa ona najlepšie darí len v bujnej pôde, môže sa okolo nej dať hnoja, ktorý sa neskoršie môže zakopať.

Kde sa menej rajčiny vysádza, tam sa zprvu môžu na noc pozakrývať aj črepami.

Keď už trocha podrástly a okopávajú sa, treba pri každom koreni zabiť kolík. Toto je preto potrebné, aby sa korene na zem nezvalily, kde by sa im slnka nedostávalo a za vlhkého počasia by mohli zhnúť.

Rajčinové kry za suchého počasia treba hodne polievať a to takou vodou, ktorá stála dlhšie na úslní, alebo vodou potočnou. Pri tom treba z krov poobštiakovať zbytočné výhonky a pníky treba popriväzovať o kolíky tak, aby slnko čím lepšie na ne padalo; ináč rajčiny na koreni nedozrejú a potom na jaseň sa ich veľa zkaží.

Niekedy objavuje sa istá zkaža na rajčinových kroch, na ktorých listy a rajčiny uvädnu, ak ich táto zkaža napadne. Proti nej doteraz niet inej obrany, ako ochorené listy a rajčiny sobrať a spáliť, aby sa nákaza väčšmi nerozšírila. To je tiež potrebné podotknúť, aby sa rajčiny sadily každý rok na inom mieste.

*

Čím treba zhasiť horiaci petroleum? Petroleum zahasí sa najľahšie mliekom. — Prihodí-li sa nám niekedy, že lampu petroleumovú buď prevrhne, buď rozbijeme a petroleum sa chytí, nalejme do plameňa mlieka a oheň sa hneď uduší.

DOPISY.

Richvald (Kristályalva) Spišská Magura.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte v našom milom «Krešťan»-e uverejniť tieto riadky.

Údovia Jednoty Katolíckeho Ludu mali u nás dňa 14. a 21. marca poradu. Oba rázy nás náš pán farár o všeliakých veciach poučil. Na prvej porade hovoril nám o cieľoch a o minuloročnom účinkovaní Jednoty, vysvetlil nám význam 15. marca, aj o Srbsku povedal nám niekoľko poučných slov. Na druhej porade nám znázorňujúcu prednášku držal o najvýznamnejších zvieratách, vysvetlil nám, ako sa majú veci s vojnou so Srbskom a prečítal nám peknú rozprávku «Tri rady». Na konci týchto porad zaspievali sme si oduševnené pápežskú hymnu.

Milí spoluobčania! Nedajme sa moc prosieť, ale zaraz, na prvé vyzvanie ustanovme sa na tieto porady! Všetko len k našemu dobrému, k našemu poučeniu, ktoré je nám v terajšom pokročilom svete tak veľmi potrebné slúžia. Roľnícky stav len vtedy bude vážený, keď budeme vzdelaní.

Aj náš katolícky mládenecký spolok už začal svoju riadnu prácu. Už viac rázy sa držala nauka, a síce o obradoch cirkevných, o zemepise, o ústavovede, bolo už aj čítanie, počtovanie, písanie a spev. — S veľkým žiaľom musím tu spomenúť to, že na tieto nauky sa len polovica zapísaných mládenčov ustanovila. Smutne je to, že daktorí rodič vo svojom dieťati len pracujúci stroj a nie aj s rozumom ozdobený obraz Boží vidí. Tak sa zdá, že nejední rodičia zapomnú na to, že aj ten rozum sa musí vyvíjať, ostriť, čo sa len stálym učením docieľiť dá. Ufať sa dá, že v tej veci nastane náprava; už aj na ostatnej nauke hodne mládenčov bralo účasť. Pomaly sa predsa len prelomí ľad, však každý začiatok je ťažký!

Duchu Svätý! Osvieť náš rozum, aby sme uznali veľký význam katolíckeho spolkového života a doživotný osov vzdelávania sa! Bolestná Panna Maria, prosíme Ťa, ako stolicu múdrosti, oroduj za nás u Tvojho milého Syna!

S kresťansko-ludáckym pozdravom

Úd Jednoty Katolíckeho Ludu.

Hanušovce (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťan»-e.

Nedávno som písal, ak skvelé valné shromaždenie držali v našej obci údovia Jednoty Katolíckeho Ludu. Dňa 23. marca znovu miestny kresťanský potravný a úverkový spolok držal svoje ročné valné shromaždenie. Z prednesených účtov spolkových sme jasne videli, že tak potravný, ako aj úverkový spolok (šparkassa), chvála Pánu Bohu a vďaka neunavnému, takrečeno až nad ľudské sily pracujúcemu správcovi, pánu dekanovi, dobre stojí. V konzume sa v tovare do summy 99 tisíc 591 korún obrátilo. Účastníci dostali po 10 percentoch. Ostatná čiastka čistého osuhu sa k rozmoženiu rezervného fondu a k odmeneniu predavačov obrátila. Úverkový spolok vypožičal vlni 35 tisíc 729 korún 86 halierov. Čistý osuh obnáša 623 korún 91 halierov; to všetko sa dalo na rezervný fond. Pánu dekanovi, Petrovi *Kráveczovi*, ako správcovi obidvoch spolkov, za jeho mimoriadne účinkovanie sa poďakovali miestny notár Arnold Chamilla a miestny rychtár Jozef Pisaričik. To je veru veľmi pekné, chvalitebné a nasledovania hodné, keď notár v takých kresťanských pohyboch činnú účasť berie.

K vytrvanlivosti, zvlášte k všemožnému podporovaniu týchto spolkov povzbudili ľud nižnolapšanský pán farár František Kompanyik, malofrankovský rychtár Ján Čarnogurski, aj miestny rychtár; richvaldský pán farár ale znázorňujúcu prednášku držal o významnejších zvieratách a jednu krátku, smiešnu, ale spolu poučnú «Tri rady» zvanú rozprávku. — Dozorný výbor zostal starý.

V Hanušovciach teda, nech nepriatelia kresťanského spolčovania štekajú, ako chcú, nech napíšu aké chcú grobianské a upodozrievajúce listy, akého listu pán dekan aj v deň shromaždenia bez podpisu zo Starej Vsi zaiste len od nejakého žida dostal, spolkový život s pomocou Božou dobre stojí. Ešte lepšie by išlo, keď by sa všetci ľudia držali toho krásneho hesla: «*Krešťania, kupujte len u kresťanov!*» Len že ešte vždy sa najdu niektorí, ktorí keď majú peniaze, židovi ich nesú; keď im ale na úver (na bôrg) treba do konzumu ídú.

Úverkový spolok (banka) tiež len vtedy môže a bude opravdive prekvitať, keď tam ľudia nie len po pôžičky pojdu, ale keď si aj svoje usparené peniaze tu vložia. Poznámam, že do tohoto úverkového spolku sa prijmu peniaze aj z cudzích obcí. Magurčania, pamätajte teda, že nie len v Starej Vsi, ale aj v Hanušovciach môžete vaše peniaze dať odkladať na úroky. Pochlapme sa už raz, budme už raz kresťania nie len v kostole, ale v každom ohľade, aj vo verejnom živote.

S kresťanským pozdravom

Bojovník kresťanských pohybov.

Odkazy redakcie.

B. T. N. Skalické noviny neprišli.

B. T. Ch. Oznamovať sínieme len cirkevnou vrchnosťou dovolené processie.

St. F. B. Nemožno uverejniť.

J. H. B. Ďakujeme za poslané dielo.

Rozmary a žarty.

Lacný obed. Hladný hosť vstúpia do hostinca, pýtal sa:

— Či tu hladný človek dostane jest za svoje peniaze?

Keď mu odpovedali, že áno, rozkázal si obed. Prišli mu pečienky, vína a pečiva. Keď toto zedol, prišiel mu kellner účet, ktorý obnášal niekoľko korún. Hosť už nasýtený povie:

— Pravda je, že som sa opýtal, či dostanem obed za svoje peniaze? Tak teda ja všetkých peňazí mám 16 halierov a tieto vám dám.

Aj to je spôsob. Prečo že ste vášmu koňovi oči zaviazali?

— Aby nevidel koľko kladiem na voz, lebo by huncút potom nechcel fahať.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 17. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 29.20—30.45, stolnobelohradská K 29.05—30.30, peštianska K 29.10—30.35, banátska K 29.15—30.45. — *Raž*: prvotriedna K 20.10—20.70, druhotriedna K 20.00 do 20.10. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17.90—18.10, druhotriedny K 17.50—17.80. — *Proso*: K 13.75 do 14.60. — *Ovos*: prvotriedny K 18.00—18.40, druhotriedny K 17.60—17.80. — *Kukurica*: K 15.10—15.30. *Repica*: K 31.50—32.50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22.00	21.60	21.20	20.80	20.40	19.80	18.80
		č.	7	7½	8		
		K	17.40	15.20	8.60		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7.50, hrubé K 7.20.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 20.00—20.50, fazuľa strakavá K 15.00—15.50. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 28.00—35.00, lúpaný K 24.00—51.00. — *Šošovica*: čistá K 30.00—50.00. — *Konopné semä*: K 18.00 do 19.00. — *Mak*: K 45.00—49.00. — *Rasca* (kmín): Kor. 110.00—112.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 152.00—153.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 126.00—127.00, 3-kusová K 132.00—137.00, vidiecka K —.—.— za 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 15.80

do 16.00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 15.80—16.00 po 50 kilogrammoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130.00—135.00, lucerna jasnozrná K 140.00—144.00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.30—5.40, žlté K 6.30—6.40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 24.50—25.50, bosenský (z r. 1907.) K 30.50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy kŕmené K 1.70—1.80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2.60—3.40, siiepy na polievku K 3.40—4.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.60—2.80, k vareniu K 1.60—1.90, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 36.00, fiumánsky White-Star (***) K 30.00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79.50 do 80.50, kockový K 82.00—, žltý K 79.50—80.50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 175.00 do 176.00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00—50.50.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilárna púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdost. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommisár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Bolenia pŕs

bolenia hrda, zapálenie a horúčavosti sa chytro pozbavi, kto potrebuje Fellerov Elsaffluid Objednat ho treba u Eugena V. Feller Stubica Kostolná ulica 20. (stol. Zahreb.)

Willi.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretväs-pastille

Dorába Tomáš Beretväs, lekárnik Kispest.

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Pri 3 škatulkách zaslanka franko..

Professor Pawlow dokázal,

že zdravé chutvanie najmohutnej podporuje vylučujúce nervy žalúdka. Žalúdok mimoriadne posilňuje a chutvanie vzbudujúce sú povodné žalúdočné kvapky Brády-ho.

Protí nechuti k jedeniu, sdtiu, záne, zbytočnej kystinc žalúdka, belecniu hlavy a žalúdka, neporiadnemu tráveniu a jeho následkom, atď. dokázane najlepší liek. K dostaniu v lekárňach.

C. Brády lekárnik, Vieden Fleischmarkt 1. Depot 212. posíela 6 flášiek za 5 korún., 3 duplované flášky za 4 kor. 50 hal. franko. Prítomne v šia «Special brošúra» posíela sa nažiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje k mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchjší a najdokonalejší mlátebnv stroj prítomnosti !!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdóm aj medzi domámi slámou krytými.

Osobytá trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na posteľ!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové posteľe z hustej tkanyni červého, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá. 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácím perím 16 K.; polpapie 20 K.; paperie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K. podhlavky 3 K., 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. S. Benisch v Deschenitz, číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Lacné české perie.

5 kilo: nové tmavé driapané kor 9.60, lepsié 12 kor.

Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.

Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s lobierkou franco; zamenenie a zazpät prijati je pod touti vynimnou dovolenjesti sa postové útraty vynahradia. — Benedikt Šachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

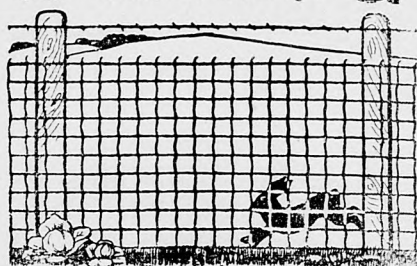
BUDAPEST
Szentkirályi-u. 28.

KREŠTAN

Oznamy prijíma
administracia

PODIVNE LACNÉ PLOTY!

Domáce dóroby!

Zriedkavej jakosi.

Veľmi ľahko k upotrebeniu.

Mepočetné listy uznania dokazujú patentovaného

Hungária-pletiva z drótu

nedostížiteľnú zvláštnosť.

Dórob z horgaňovaného drótu. — Zabarvit' netreba.

Cena štvorcovho metra od 30 hal. vyšej.

K objednaníu u vylučného dorabateľa:

Alexander Haidekker

Dielňa pletiva a plotov z drótu

Budapest, VIII., Üllői-ut 48/60. sz.

Výhodná, správna a rýchla výsluha. Obrázkový cenník franko zdarma.

Najdokonalejší

a najspofahlivejší liek domáci, ktorý spolu ako ústna voda, zarovnak aj ku ochrane vlasov, kože a ako prostriedok posilňujúci a bolesť ulavujúci skutočne sodpovie svojmu povolaniu je opravdový

Slanovinový lieh sily
fľaška po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách.

Potrebný v každej domácnosti. Všađe k dostaniu vo fľaškách po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách. 10 kusov malých fľašiek za 3 koruny posíela postovou dobierkou alebo pri poprednom zaslaní peňazi.

Laboratorium KOSMOS, Győr.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevzeme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, merníckymi a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osolu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá 3. Kupec a odpredavateľa pozbavia sa všetkých starostí parcellovania 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovernenie notárske. Ústav požíčku vypovedat nemôže.

Uadžou Stephaneuma úč. spol. v Budapestu, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.